

1. UVOD

1.1 Predmet istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada je sam koncept franšize kao preduzetničkog poduhvata, koji je u našoj zemlji kao i u bližem okruženju nedovoljno istražen i nepoznat, te u ovom radu imam potrebu da ovaj koncept približim i objasnim potencijalnim preduzetnicima koji traže način za plasiranje svog kapitala i stvaranje profita kao i doprinosu i razvoju ekonomije i stvaranjem novih radnih mjesta, razmatranjem istorijata franšizinga, pojma franšizinga, ugovora o franšizingu, vrstama ugovora o franšizingu, elementima i formi ugovora, obavezama strana ugovora o franšizingu, prednostima i nedostacima franšizing poslovanja.

1.2. Ciljevi istraživanja

Osnovni cilj ovog rada je, obzirom na temu, jeste da se kroz njegovo izlaganje pokaže franšizing kao mehanizam unapređivanje poslovanja, koji se koristi u raznovrsnim industrijskim oblastima i poslovima, kao način obavljanja posla sa svim svojim karakteristikama i elementima, značajem, prednostima i nedostacima kao uspješan poslovni koncept ulaska na domaća i strana tržišta i internacionalizaciju poslovanja. Cilj istraživanja franšizinga kao instrumenta za unapređivanje poslovanje jeste da se predoči priroda samog franšizinga kao i karakteristike ugovora o franšizingu kojim se sklapa franšizing posao sa jedne strane kao i istraživanje mjesta i uloge franšizinga kao oblika savremenog poslovanja na međunarodnom tržištu sa druge strane.

1.3. Hipoteza rada

Određivanjem hipoteze ovog rada potrebno je poći od pretpostavke ili stava za rješenje onoga što se ne zna odnosno same hipoteze. Hipoteze su pretpostavke za koje ne postoje objektivni dokazi osim u radnoj hipotezi koju koristimo u slučaju kada je predmet istraživanja složen, tada postavljamo hipotezu koja predstavlja najbolju osnovu za istraživanje te se ona

tokom istraživanja modifikuje, zamjenjuje novom koja je bolja i objektivnija. Polazeći od navedenog i određivanjem hipoteze dolazimo do spoznaje da.

- Nije realno očekivati da, iako je posao franšizinga kod nas zaživio u poslovnoj praksi, ugovor o franšizingu u dogledno vrijeme bude standardizovan i kodifikovan u našem zakonodavstvu;
- Franšizing predstavlja svojevrsnu reakciju samostalnih privrednih subjekata na rastuću globalizaciju poslovanja;
- Ekonomski i pravni efekti franšizing poslovanja najvećim dijelom se temelji na brzini kojom se može realizovati prenos prava i to na vrlo širokom prostoru sa minimalnim rizikom poslovanja;
- Franšizing posao nastao je kao rezultat potrebe i poslovne prakse u vremenu globalizacije u potrebi za različitim modalitetima poslovanja na međunarodnom tržištu.

1.4. Metode istraživanja

Izbor metode istraživanja prvi je uslov za uspješno istraživanje i ispitivanje i uslovljen je nizom faktora. Metode istraživanja najčešće se određuju prema predmetu i cilju istraživanja, prirodi i odlikama zakonitosti koje vladaju u oblasti istraživanja, materijalnim i tehničkim uslovima i sl. U izradi ovog rada korišteni su sledeće metode istraživanja: metode analize i sinteze, metode deskripcije, informacije prikupljene iz relevantne literature i internet dokumentacije.

- Metode analize i sinteze.

Analiza je logičan postupak rasčlanjivanja cjeline na dijelove sa ciljem da se složeni sistemi rastave na proste, odnosno na svoje podsisteme i tako rastavljeni posmatraju odnosno analiziraju. Tako je cilj ovog rada bolja i jednostavnija analiza ugovora o franšizingu kojim se ostvaruje franšizing posao. Na kraju se upotrebom sinteze koja dolazi iza analize kao metod grupisanja i sjedinjavanja parcijalnih dijelova u cijelinu, predmet ugovora o franšizingu pokazao kao jedinstvena cijelina zarad kojeg je pored ekonomskih vještina potrebno i poznavanja prava (obligacionog, privrednog, stvarnog, prava konkurencije, kompanijskog prava i td.), jer franšizno poslovanje čini sve da se sve više ujednačavaju uslovi poslovanja u raznim nacionalnim privredama, što vodi formiranju svjetske privrede kao jedinstvenog entiteta.

- Metode deskripcije.

Metod deskripcije je metod jednostavnog opisivanja činjenica, procesa i pojava u prirodi i društvu, te njihovih empirijskih potvrđivanja odnosa i veza. Pomoću ovog metoda se opisuju uzroci i posljedice istraživanih pojava i procesa, kako bi se na osnovu takvih rezultata mogle odrediti naučne činjenice, stavovi, zakoni i teorije. U izradi ovog rada često je korišten deskriptivni metod, na primjer, u prikazivanju osnovnih pojmova u procesu, kao što su: korjeni franšizinga i njegova evolucija, ugovor o franšizingu, franšizing posao. Kvalitetan opis pojave koja se istražuje, u smislu objektivnosti, potpunosti i svestranosti, neposredno nas upućuje u pravcu postavljanja osnovnih hipoteza i objašnjenja predmeta istraživanja.

1.5. Struktura rada

Rad je struktuiran iz četiri dijela. U uvodnom dijelu su navedeni predmet istraživanja, ciljevi istraživanja, radna hipoteza te primjenjene metode. U drugom dijelu je obrađen teorijski teoretski okvir. U trećem dijelu su prikazane neophodne tehnike za uspješno provođenje analize. U četvrtom dijelu ovaj rad se bavi praktičnim primjerom, franšizingom kao mehanizmom za unapređivanje poslovanja sa svim svojim karakteristikama, pojmom oblicima, vrstama ugovorom, stranama u ugovoru, prednostima, nedostacima i td.

Potrebe privrednih subjekata za savremenim oblicima poslovanja i finansiranja, kao ekonomska potreba da se nelikvidna aktiva u vidu potraživanja pretvore u gotovinu, da se ostane i opstane na polju ekonomije i poslovanja kako u domaćem privrednom okruženju tako i na međunarodnom, dovele su na međunarodnoj sceni do nastanka i širenja poslovnih poduhvata i transakcija u vidu franšizinga, lizinga, faktoringa, forfetinga kao i mnogo drugih instrumenta i modela poslovanja.

Specifični oblici međunarodnog poslovanja i finansiranja (transakcija) omogućavaju da se finansiranje i poslovanje prilagode konkretnim potrebama poslova i projekata i u tom pogledu nude određene prednosti nad klasičnim oblicima poslovanja i finansiranja. Moderni način poslovanja nastao u poslovnoj praksi nije mogao u potpunosti da se uklopi u klasičnu tipologiju poznatih i pravom priznatih ugovora. Često su to kompleksni poslovi koji obuhvataju više vrsta ugovora u okviru jedinstvene poslovne transakcije. Ove nove forme ugovora u privredi sadrže elemente klasičnih ugovora, ali ispoljavaju i neka specifična svojstva koja proizilaze iz savremene poslovne prakse. Najprisutniji u praksi od njih su ugovor o franšizingu, ugovor o lizingu, ugovor o forfetingu i ugovor o faktoringu. Za razliku od ugovora o lizingu koji je kodifikovan i našao svoje mjesto u nacionalnom zakonodavstvu, ostali ugovori su izvan posebnog tretmana zakonodavca, navedeni ugovori su postepeno sazrijevali, izgrađivali svoju fizionomiju i postali sastavni dio novije poslovne prakse. Podstakla je prilično statična

nacionalna zakonodavstva da uvažuje i pokazuje respekt prema progresu koji je napravila savremena privredna praksa, a koji je rezultirao brzim razvojem autonomnog prava.

Franšizing, lizing, faktoring i forfeiting kao načini poslovanja široko su rasprostranjeni i opšteprihvaćeni metodi poslovanja u svijetu. Ovi načini poslovanja i finansiranja kod nas su u samom začetku i nisu našli svoje pravo mjesto u poslovnom okruženju te na taj način predstavljaju nešto novo kako u sferi ekonomije tako i prava, što je dovoljan razlog da jednom od njih, koji je najrasprostranjeniji u poslovnom svijetu, kao mehanizmu za unapređivanje poslovanja, posvetim svoje vrijeme i pažnju u ovom radu.

Franšizing označava sistem poslovnih odnosa. Obuhvata i integraciju preduzeća različitih poslovanja, od proizvodnje do prodaje korisnicima roba.

Međunarodni ugovor o franšizingu je poseban oblik neimenovanog ugovora, kojim se davalac franšizinga obavezuje da će obavljati sukcesivnu isporuku robe i usluga, prenoseći svoja znanja i iskustva (know-how) u poslovanju na primaoca poslovanja franšizinga koji se obavezuje da za to plati određenu nadoknadu a pri tome se nalaze u dvije različite zemlje.

Porijeklo riječi franšizing vezuje se još za srednjovjekovnu Evropu, kada su evropski vladari dodijeljivali povlastice trgovcima, da mogu slobodno obavljati određene privredne aktivnosti.

Slika 1.Singer Sewing Machines